

concept Bestuursagenda 2019-2023 NOG Gezonder

Concept vastgesteld door Algemeen Bestuur 22 november 2018

concept 1.3

Bestuurssamenvatting

Het nieuwe Algemeen Bestuur van GGD Noord- en Oost-Gelderland legt in deze Bestuursagenda de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten vast voor de GGD in de jaren 2019-2023.

Gezond houvast: uitgangspunten

In dit onderdeel staan de algemene uitgangspunten van het werk van de GGD. Wij kiezen voor de benadering van 'positieve gezondheid': 'Gezondheid is het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'

De missie van de GGD blijft: "GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners."

NOG Gezonder

Dit onderdeel bevat de prioriteiten in de komende vier jaar om de inwoners NOG gezonder te maken. Hierbij sluit de GGD aan bij de landelijke ontwikkelingen en bij het gezondheidsbeleid en de preventieagenda's van de gemeenten.

GGD Noord- en Oost-Gelderland richt zich op de volgende vier prioriteiten:

1. NOG gezondere jeugd
2. NOG gezondere leefomgeving
3. NOG gezonder oud worden
4. NOG gezondere leefstijl

Gemeenten en GGD

In dit onderdeel staan de uitgangspunten en prioriteiten voor de bestuurlijke en financiële relatie tussen gemeenten en GGD.

Gemeenten zijn "eigenaar" en "opdrachtgever" van de GGD. De gemeenten maken financiële meerjarenafspraken over de GGD.

1. Nieuw GGD-bestuur bepaalt koers

1.1. Aanleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 zijn nieuwe colleges van B&W gevormd. Daarna zijn een nieuw Algemeen Bestuur (AB) en Dagelijks Bestuur (DB) samengesteld voor GGD Noord- en Oost-Gelderland.

Het nieuwe Algemeen Bestuur legt in deze Bestuursagenda de belangrijkste uitgangspunten en prioriteiten vast voor de GGD in de jaren 2019-2023. Jaarlijks worden de uitgangspunten en prioriteiten uitgewerkt in de uitgangspuntennota en de programmabegroting.

1.2. GGD: gemeentelijke organisatie voor publieke gezondheid

De publieke gezondheid gaat over het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking. In de Wet publieke gezondheid (Wpg) staan de taken van de gemeenten op dit terrein. Op basis van deze wet hebben de gemeenten in Noord- en Oost-Gelderland een aantal verplichte taken ondergebracht bij hun GGD.

Daarnaast laten gemeenten en ook de rijksoverheid andere taken uitvoeren door de GGD. Deze taken sluiten aan bij de kerntaken en de deskundigheid van de GGD (zie ook de factsheet over GGD-taken in de bijlage). De 22 colleges van B&W hebben hun afspraken voor samenwerking vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling.

2. Gezond houvast: uitgangspunten

In dit onderdeel staan de algemene uitgangspunten van het werk van de GGD.

2.1. Positieve gezondheid

Wat verstaan wij onder 'gezondheid'? Wij kiezen voor de benadering van 'positieve gezondheid', net als in de vorige bestuursperiode¹:

Gezondheid is het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

¹ Machteld Huber introduceerde het concept positieve gezondheid in 2012. Zie <https://iph.nl/>.

In deze benadering staat de mens centraal, niet de ziekte. Het accent ligt op mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Hierbij is ook de sociale en fysieke omgeving waarin mensen leven van belang. 'Positieve gezondheid' sluit aan op de principes die gemeenten in het sociaal domein hanteren. Ook past het in het streven naar een inclusieve samenleving, waaraan iedereen mee kan doen.

2.2. Missie GGD

Wij handhaven de bestaande missie van GGD Noord- en Oost-Gelderland:

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners.

De missie van de GGD komt tot uitdrukking in verschillende taken voor de publieke gezondheid.

2.3. Uitgangspunten

- De GGD waarborgt daadkracht en deskundigheid om gezondheid van de inwoners te beschermen, bewaken en bevorderen.
- De GGD levert maatwerk in zijn dienstverlening. De GGD richt zich op de vraag vanuit de 22 gemeenten en de 3 regio's Noord-Veluwe, Midden-IJssel/Oost-Veluwe en Achterhoek.
- Gemeenten en GGD zoeken evenwicht tussen lokale ambities en schaalvoordelen door gezamenlijke keuzes. De GGD is gericht op samenwerking met lokale, regionale en landelijke partners.
- Gemeenten en GGD versterken de positie van 'preventie' in het sociaal domein, om de gewenste transformatie in het sociale domein vorm te geven en de kosten te beheersen. Hierbij ondersteunt de GGD de gemeenten met adviezen, programma's en onderzoek op het gebied van gezondheid.
- De GGD neemt de komende jaren meer stelling in het maatschappelijke debat als de publieke gezondheid in het geding is.

3. NOG Gezonder

Dit onderdeel bevat de prioriteiten in de komende vier jaar om de inwoners NOG gezonder te maken.

3.1. Het gaat goed ....

Het gaat goed met de volksgezondheid in Nederland. We worden steeds ouder, en de meeste mensen voelen zich gezond en niet beperkt. Niet iedereen profiteert evenveel van de groei in levensverwachting. Mensen met een lage sociaaleconomische status leven korter en minder lang in goede gezondheid. Ook zijn er nieuwe opgaven rond gezondheid: de toename van chronische aandoeningen en sociale problemen zoals eenzaamheid. Verder hebben leefstijl en leefomgeving invloed op gezondheid. Hierbij zien wij positieve en negatieve ontwikkelingen.

3.2. Uitgangspunten en vier prioriteiten

GGD Noord- en Oost-Gelderland richt zich op de volgende vier prioriteiten:

- 1. NOG gezondere jeugd*
- 2. NOG gezondere leefomgeving*
- 3. NOG gezonder oud worden*
- 4. NOG gezondere leefstijl*

Voor alle vier prioriteiten geldt als uitgangspunt:

- De GGD sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen en bij het gezondheidsbeleid en de preventieagenda's van de gemeenten.
- Gemeenten dragen bij aan het NOG gezonder laten worden van hun inwoners en aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Door meer te investeren in preventie en gezondheidsbevordering kan gezondheidswinst worden behaald. Bundeling van de krachten van gemeenten en andere partijen leidt tot meer en sneller resultaat. De GGD zoekt strategieën om dit te bereiken in de regio NOG.
- De GGD besteedt specifieke aandacht aan het bereiken van kwetsbare groepen (mensen met een lage sociaaleconomische status, in armoede, laaggeletterdheid, nieuwkomers en psychisch kwetsbare mensen).
- De GGD zoekt innovatieve strategieën om het bereik en de effecten van gezondheidsprogramma's te vergroten, ook via de academische werkplaats Agora.

3.3. NOG gezondere jeugd

De jeugd heeft de toekomst. Het is belangrijk om preventie en gezondheidsvaardigheden zo jong mogelijk aan te leren. Daarom zet de GGD in op:

- Vergroten van de weerbaarheid van de jeugd.
- Versterken van de doorgaande lijn van de jeugdgezondheidszorg van 0-18 jaar
- Inzetten op de jeugd bij het stimuleren van een gezonde leefstijl en de gezonde keuze aantrekkelijk maken.
- Meer aandacht voor de gezondheid van de groep 12-24-jarigen, de levensfase waarin veel problemen ontstaan. Dit betreft jeugdgezondheid adolescenten en andere preventieve activiteiten op het voorgezet onderwijs en het mbo.
- Op verhoging van de deelname aan het rijksvaccinatieprogramma, door activiteiten in de regio en aansluiting bij de landelijke campagne, in samenwerking met de uitvoeringspartners (met name jeugdgezondheidszorg 0-4-jarigen).

3.4. NOG gezondere leefomgeving

De nieuwe Omgevingswet biedt de gemeenten kansen om gezondheid een plek te geven in de ontwikkeling van de fysieke ruimte. De GGD ondersteunt de gemeenten om gezondheid en de Omgevingswet te verbinden en de leefomgeving zó in te richten dat gezondheid wordt beschermd en bevordert. Daarom zet de GGD in op:

- Leveren van informatie en analyses over gezondheid en leefomgeving, en op basis hiervan gemeenten adviseren
- Afstemming met de Veiligheidsregio NOG en de drie omgevingsdiensten in de regio NOG, die de gemeenten over de Omgevingswet adviseren vanuit hun expertises.

3.5. NOG gezonder oud worden

Preventie helpt ouderen zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam te blijven. Zo houden zij zo lang mogelijk de regie over hun leven. De groep ouderen wordt steeds groter en zal een groter beroep doen op zorgvoorzieningen. Daarom zet de GGD in op:

- Het leveren van informatie over de gezondheidssituatie van ouderen en op basis van de uitkomsten adviseren over gemeentelijk beleid.
- Het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van gezondheidsprogramma's.

3.6. NOG gezondere leefstijl

Met preventie is nog veel gezondheidswinst te behalen. Gezondheid is een voorwaarde om mee te doen in de maatschappij. Ook de stijgende kosten van ondersteuning en zorg vragen om versterking van preventie. Daarom zet de GGD op NOG-niveau in op:

- De prioriteiten van het Nationaal Preventieakkoord 2018: roken, overgewicht (verband met bewegen en voeding) en problematisch alcoholgebruik. Hierbij is het noodzakelijk

duidelijke prioriteiten te stellen en te kiezen voor een langdurige, programmatische aanpak.

- Het signaleren en duiden van belangrijke trends in de gezondheid van de inwoners. De GGD zoekt hierbij naar nieuwe manieren om data en kennis te genereren. Daarbij werkt de GGD samen met academische werkplaats Agora en andere partijen op landelijk en regionaal niveau.
- Het bevorderen van een gezonde leefstijl bij volwassenen via werkgevers. Dit gebeurt via het platform NOG Fitter en vitaler.

4. Gemeenten en GGD

In dit onderdeel staan de uitgangspunten en prioriteiten voor de bestuurlijke en financiële relatie tussen gemeenten en GGD. Gemeenten zijn “eigenaar” en “opdrachtgever” van de GGD.

4.1. Bestuur en organisatie

- Gemeenten en GGD blijven in gesprek over de uitvoering van taken. Dit gebeurt op basis van heldere afspraken en duidelijke verhoudingen in hun rollen als opdrachtgever en opdrachtnemer. Per gemeente of regio komt er informatie over de dienstverlening en taakuitvoering door de GGD.
- De efficiency en effectiviteit van gezondheidsprojecten en -programma's willen we inzichtelijk maken en vergroten. De GGD stimuleert gemeenten om kennis en ervaringen met elkaar te delen. Hierbij kunnen gemeenten de krachten bundelen op NOG-niveau en binnen de drie regio's Achterhoek, Midden-IJssel/Oost-Veluwe en Noord-Veluwe.
- Medewerkers van de GGD hebben ruimte om te doen wat nodig is. Binnen de vastgestelde kaders zijn zij in zelforganiserende teams verantwoordelijk voor het teamresultaat. Zij spelen daarmee snel en adequaat in op wat de omgeving van hen vraagt.

4.2. Financiën

- Gemeenten en GGD maken financiële meerjarenafspraken. Daarbij gaat het onder meer over de te leveren producten, de hoogte van de inwonerbijdrage en over de indexering.
- Gemeenten en GGD maken nieuwe afspraken over het risicomanagement en weerstandsvermogen bij de GGD.

Bijlage

Factsheet ABCD-taken GGD NOG 2018

Noord- en Oost-Gelderland

Lokaal maatwerk en intensieve samenwerking

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten.

De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de ruim 820.000 inwoners van de regio Noord- en Oost-Gelderland. De gezondheid van alle inwoners staat centraal.

Wij gaan uit van de visie op Positieve Gezondheid: "Gezondheid is het vermogen zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven."

Wij houden de gezondheid van alle inwoners in de gaten. We moedigen gezond gedrag aan en we beschermen tegen besmettelijke ziektes. Daarvoor werken we intensief samen met gemeenten, onze lokale partners en met de inwoners van de regio. Samen bouwen we aan een gezonde gemeente.

Wat kunt u bijvoorbeeld verwachten van uw GGD?

Gezondheidsprogramma's

om inwoners te informeren en te ondersteunen om gezond te blijven en gezonder te worden.

Informatie en advies

over de gezondheid en het welbevinden van de inwoners en over behaalde resultaten. We adviseren over concrete acties. Op basis hiervan kunt u keuzes maken.

Toezicht

op de pedagogische en hygiënische kwaliteit van bijvoorbeeld kindercentra en tattoo- en piercingshops.

Veiligheid

om inwoners en organisaties/overheden bij een crisis te ondersteunen in het beperken van schade of herstellen van hun levenskwaliteit.

Wat betekent dit voor uw gemeente?

Wij bieden u vanzelfsprekend het basistakenpakket. Daarnaast kunt u voor aanvullende activiteiten bij ons terecht. Over de diensten die u van ons afneemt, maken we samen afspraken.

Duidelijke indeling GGD-taken in het ABCD-model (z.o.z.)

Maatwerk per gemeente

Samenwerken met lokale partners

Benieuwd naar wat de GGD doet?

Bekijk onze korte film en krijg een ruime blik op het werk van GGD Noord- en Oost-Gelderland.

Of kijk eens op onze website: www.ggdnog.nl. Daar vindt u ook ons jaarverslag.

Wilt u op de hoogte blijven van het laatste nieuws van GGD Noord- en Oost-Gelderland? Abonneer u op de digitale nieuwsbrief.

Wat zijn de taken in het ABCD-model en welke keuzes kunt u maken?

A Wettelijke GGD-taken die wij voor gemeenten uitvoeren

1 De kerntaken uit de Wet publieke gezondheid

€ *Financiering: gemeentelijke inwonerbijdrage.*

- Infectieziektebestrijding
- Medische milieukunde
- Technische hygiënezorg
- Psychosociale hulp bij ongevallen en rampen
- Beleidsadvies Jeugdgezondheidszorg
- Onderzoek gezondheidssituatie bevolking
- Beleidsadvies
- Preventieprogramma's en gezondheidsbevordering
- Preventieve ouderengezondheidszorg

2 Toezicht op kinderopvang op basis van de Wet kinderopvang

€ *Financiering: tarief.*

3 GGD-taak in de Wet veiligheidsregio's

€ *Financiering: gemeentelijke inwonerbijdrage.*

C Autonome gemeentelijke taken

U kunt deze taken uitvoeren en u kunt de GGD deze taken laten uitvoeren.

Op dit moment vallen hieronder:

- (Extra) Onderzoek door Academische Werkplaats AGORA. Dit is een samenwerking tussen GGD Noord- en Oost-Gelderland en Wageningen Universiteit.
- (Extra) Onderzoek en advies door ons Evaluatiebureau Publieke gezondheid.

€ *Financiering: subsidie, overeenkomst of tarief.*

Wilt u meer informatie? Neem dan contact met ons op.

☎ 088 – 443 30 00 ✉ ggd@ggdnog.nl

Onze adviseurs of managers vertellen u graag meer.

B¹ Wettelijke gemeentelijke taak, vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling

U kunt de GGD deze taak laten uitvoeren.

Dit hebben gemeenten voor Jeugdgezondheid (JG) vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling. Wij sluiten aan bij de wensen van de gemeenten, binnen het wettelijk basistakenpakket. Binnen jeugdgezondheid werken wij nauw samen met de partners in uw gemeente. JG kan deel uitmaken van het lokale team dat bij u werkzaam is voor jeugd, of breed voor het sociaal domein.

€ *Financiering Jeugdgezondheidszorg: inwonerbijdrage.*

B² Wettelijke gemeentelijke taken, op basis van subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomsten

U kunt de GGD deze taken laten uitvoeren. Elke gemeente beslist dit zelf. Gemeenten kunnen hierbij ook samenwerken.

- Activiteiten voor maatschappelijke zorg: kwaliteitstoezicht, toegang beschermd wonen en maatschappelijke opvang en vangnet informatie en advies op basis van de WMO 2015.
- Preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet.
- Lijkschouw op basis van de Wet op de lijkbezorging

€ *Financiering: subsidie, overeenkomst of tarief.*

D Externe taken

De GGD verzorgt deze taken in opdracht van derden, bijvoorbeeld Rijk, politie of burgers.

Voorbeelden: Rijksvaccinatieprogramma (m.i.v. 01-01-2019 B1-taak), arrestantenzorg, reizigersadvies en -vaccinatie, vergunningen tattooshops, publieke gezondheidszorg asielzoekers en statushouders, aanvullende seksuele gezondheidszorg.

€ *Financiering: subsidie, overeenkomst of tarief.*